

Հարցազրույց

Անիտա Է 1

Եվ հենց Վրասանի ներքին խառնակության մասնաճյուղի ավելի բարդացում է նաև մեր խնդիրը, նկատի առնելով Ձավախի հանգամանքը եւ հակախառնակ հայերի ներկայությունը Վրասանի այլ սարածոներում: Մեր կուսակցությունը դրական է գնահատում, որ մեծ թվով հայեր, արտելով հարեան երկրում, հնարավորություն ունեն զարգացնել իրենց մշակույթը, լեզուն, կրթությունը: Բավական է ասել, որ Վրասանի ողջ սարածոն 150-ից ավելի հայկական միջնակարգ դպրոցներ կան, եւ դա ամբողջ սկիզբն է մեր դպրոցների գրեթե կեսը: Սակայն մեծ կանգնած են այն փաստի առաջ, որ Վրասանը ձգտում է օտուսական գործերը դուրս բերել Միախալախից: Դա նշանակում է Ձավախում արդող մեր հայրենակիցներից 1500 հոգու աշխատանքի կորուստ: Վրաց ղեկավարությունը հավաստիացնում է, որ իրենք դրա փոխարեն նոր աշխատանք

դա անում է: Ընդամենը, մենք Ռուսասանի հետ ընդհանուր սահման չունենք, Վրասանն ունի: Իհարկե, Ռուսասանի առանձին մարզերում եւս կան հակառակ երեւոյթներ, ծայրահեղականություն, ազգայնամոլություն դրսեւորումներ: Բայց դրանք կենցաղային մակարդակի են, որոնք կային ու կան նաեւ Վրասանում: Իսկ ահա ժողովրդական խղճով հարուստ Վրասանի դիրքում: Ի վերջո, վրաց ժողովուրդը ինքն իրեն, թէ ի՞նչ է ուզում, ինչո՞ւ է սեռնում իր արագան: Այն, ինչ այսօր կատարվում է Վրասանում, ինչի է վերածվել Թբիլիսի, որը դեռ դարակազմի զգալիորեն հայկական ֆալսեթ էր, կողմից դիտարկելու ուղղակի ցավ է դառնում: Բայց դա նախ եւ առաջ իրենց խնդիրն է, իրենք իրենք լուծեն:

- Մեր արտոնարտարար Վարդան Օսկանյանը դաժանաբանաբար հայտարարեց, թէ Հայասանը

դա անում է: Ընդամենը, մենք Ռուսասանի հետ ընդհանուր սահման չունենք, Վրասանն ունի: Իհարկե, Ռուսասանի առանձին մարզերում եւս կան հակառակ երեւոյթներ, ծայրահեղականություն, ազգայնամոլություն դրսեւորումներ: Բայց դրանք կենցաղային մակարդակի են, որոնք կային ու կան նաեւ Վրասանում: Իսկ ահա ժողովրդական խղճով հարուստ Վրասանի դիրքում: Ի վերջո, վրաց ժողովուրդը ինքն իրեն, թէ ի՞նչ է ուզում, ինչո՞ւ է սեռնում իր արագան: Այն, ինչ այսօր կատարվում է Վրասանում, ինչի է վերածվել Թբիլիսի, որը դեռ դարակազմի զգալիորեն հայկական ֆալսեթ էր, կողմից դիտարկելու ուղղակի ցավ է դառնում: Բայց դա նախ եւ առաջ իրենց խնդիրն է, իրենք իրենք լուծեն:

- Մեր արտոնարտարար Վարդան Օսկանյանը դաժանաբանաբար հայտարարեց, թէ Հայասանը

վում սարածաբանային զարգացումներից», ուռուսա... Եւ այս, դա անհեղինակ այդպես չէ, երկրորդ բարոյական չէ: Եվ երրորդ մի տեսքով, թէ ովքեր են այդ չարախնդարացողները երեւի այդպիսիների համար դա ինքնադրսեւորման բնորոշ ձեւ է:

- Լավ, անցնենք ներառական խնդիրներին: Ի՞նչ կասե՞ք 16 ընդդիմադիր կուսակցությունների հնարավոր դաժանի, առաջիկա նախագահական ընտրություններում միասնական թեկնածուով հանդես գալու հեռանկարի մասին:

- Երբ կուսակցությունները հայտարարում են իրենց միասնական մասին, ապա ընդհանուր ներառական զարգացումների մեջ դա դրական երեւոյթ է: Թող միանան, ի՞նչ վաս բան կա: Բայց եթե խոսքը 16 կուսակցությունների միասնական մասին է, դա մի հիշ չէ: Երկու, երեք, չորս, ասեմք հինգ կուսակցությունների դաժանի հասկանալի է: Բայց սասնվե՞ց: Ուրեմն, դրանց մի

նաեւ խորհրդարանական ընտրությունների հարցը, որը դիտարկելու նախագահական ընտրություններին: Չե՞ք կարծում, որ նախագահական ընտրությունների շուրջ այսօր հրահրվող աղմուկը մեծ չափով հենց խորհրդարանական ընտրությունների նախաձեռնումն է իրենց վրա ուժադրություն գրավելու հեռահար նպատակ է հետադրում: Ինչո՞ւ է խորհրդարան կուսակցական վաղը: ՀՈԱԿ-ն, օրինակ, այնքան կլինի:

- Այսօր դեռ դժվար է կանխատեսումներ անել: Համոզված եմ, որ նրանց մեծ մասը, ովքեր այսօր Քոչարյանին ոչ կողմ են արձանագրում, ոչ դեմ, նախագահական ընտրություններից հետո ասելու են «այո», «այո», «այո»: Մյուսները, ովքեր այսօր Քոչարյանին կհակադրվեն «ոչ» են ասում, փորձելու են այդ «ոչը» ծախել: Այնպես որ նախագահական ընտրություններից հետո իրավիճակը փոխվելու է:

Տարածաբանային եւ ներքաղաքական այժմյան զարգացումները ՀՈԱԿ ասենսադես Ռուբեն Միրզախանյանի գնահատումներով

ենդեր կսեղծեն: Թե ինչո՞ւ է չեն մանրամասնում: Մի՞թե դարձ չէ, որ այդ աշխատանքները չլինելու դեպքում խոսքը գնալու է իր դասական բնորոշումը արդող հայության համար հեռագա զոյաճանաչում հնարավորությունների բացառման մասին, ինչն անվերապահորեն կհանգեցնի հայության այդ հասկանալի դուրսմղման: Զգաստացող են նաեւ այն խոսակցությունները, որ մտադրություն կա Ձավախից բնակեցնել մեզիսեթի թուրքերով, Վրասանը դարձնել Հյուսիս-արևմտյան դաժանի անդամ, որի կարելու ներկայացուցիչը սարածաբանում Թուրքիան է Այս դարաշրջանում դժգոհ է դարձնում, որ բարեկամը բարեկամ: Երբայրը երբայր, սակայն կան ազգային շահեր ու հետաքրքրություններ, որոնք անհետել անթույլատրելի է: Իրեն ազգային կուսակցություն, կարծում են, որ Վրասանի ղեկավարության կողմից վերջին տարիներին իրականացվող ֆալսեթային քայլերը չի համադասախանում հայ ժողովրդի, վերահայության, նույնպես նաեւ վրաց ժողովրդի ազգային շահերին: Ի մեր Աստծո, եւ ամենեւին չեն ցանկանում, որ նման գնահատականը ընկալվի իրեն գործողությունների կոչ: Իրեն Ձավախի իրավիճակը աղախայրուցանելու հռահում: Բացառակապես ոչ: Դա երբեք խնդիրներին կավելացնի նորերը, բեռն ավելի կծանրանա, որը հետո զանազան ձևերով, եթե չասեն անհնար կլինի հարթահարել: Ահա հենց դրա համար էլ միջին դարձ ասել, որ վրաց ժողովրդական ղեկավարության կողմից սարածոն բարեկամ վարվող ֆալսեթային ընտրություն ուղղակի վաս է Անկեղծ լինենք Ռուսասանը մեր ռազմավարական դաժանակիցն է, Վրասանը ոչ: Մենք համագործակցում ենք Ռուսասանի զինյալ ուժերի հետ, օտուս զինվորները հայ զինվորների հետ դաժանաբանում են Հայասանի ժողովրդական սահմանը: Իհարկե, համագործակցում են նաեւ ԱՍՕ-ի հետ, լավ հարաբերություններ ունեն: Բայց Ռուսասանի հետ մենք զննվում ենք այլ ֆալսեթային եւ ռազմավարական հարաբերությունների մեջ, ԱՍՕ-ի եւ Վրասանի հետ՝ միանգամայն այլ Ռուսասանը չի դաժանաբանում իր սարածոն հայաբան վայրերում թուրքեր բնակեցնել, սիրախաղերի մեջ չի մտնում հայության համար իրական սպանությունից հանդիսացող մեր հարեանների հետ: Վրասանը, ցավով,

դաժանաբան է միջնորդական առաջնություն իրականացնել օտուսական հարաբերությունների նորմալացման գործում: Մեր միջնորդական անհրաժեշտությունը կզգացվի:

- Ամենայն հարգանքով դեռ վրաց ժողովուրդը, վրաց ժողովրդականությունը, այնուամենայնիվ, միջին ընդգծում, որ Վրասանն ու Ռուսասանը հավասար ֆալսեթային միավորներ չեն: Տեսականորեն, այո, հավասար են, ՄԱԿ-ում եւ միջազգային կառույցներում յուրաքանչյուրը, ինչո՞ւ է մենք, մեկ ձայն ունի: Բայց հայասնի բան է, չէ՞, ամեն երկր, այսպես ասենք, իր «կեղծ» ունի աշխարհում: Այս առումով, ահա, Վրասանն ու Ռուսասանը, իհարկե, նաեւ Հայասանը, ամենեւին հավասար ֆալսեթային միավորներ չեն: Վրասանը, ի դեմս այլ գերտերությունների, այդ թվում նաեւ ի դեմս սարածաբանային գերտերություն Թուրքիայի, հովանավորներ է փնտրում: Պաշտպաններ: Իսկ դա զանազան կարգի է: Ռուսիան գերտերություններից յուրաքանչյուրը, այդ թվում, անտուս, նաեւ Ռուսասանը, հետադրում է իր ֆալսեթային ֆալսեթային շահերը:

- Ասացի՛ր այդ շահերի մասին, եւ ես ակամա հիշեցի վերջերս Թեբեյան կենտրոնում, ՀՈԱԿ քաղաքականության ներկայացուցիչների հետ հանդիպման ժամանակ ՀՀ դաժանության նախարար Մերձ Արզախյանի կատարած դիտարկումը, թէ «մենք ժողովրդ է աղոթում Աստծուն, որ Ռուսասանի եւ ԱՄՆ-ի հարաբերությունները միջոց լավ լինեն, ծնան զոնե այժմյան մակարդակին, որդեսգի մենք ընտրություն կատարելու անհրաժեշտություն չունենանք»: Վրասանը, ըստ իս, շատել է իր այդ «ընտրությունը» կատարելիս:

- Ամենին միջին դարձ լինի, որ 2001 թվականի սեպտեմբերի 11-ի ամերիկյան ողբերգությունից հետո աշխարհը փոխվել է: Միջազգային ահաբեկչության դեմ մղվող դաժանի է ինչո՞ւ է ինչո՞ւ է ԱՄՆ-ի, այնպես էլ Ռուսասանի կարեւորագույն խնդիրը: Ռուսները ցույց սվեցին, որ ընթացումով են մտնում Միացյալ Նահանգների գլխավորած հակաահաբեկչական դաժանի: Բնական է, որ Ռուսասանը իր հերթին իրավունք ունի Միացյալ Նահանգներից եւ ամբողջ աշխարհից դաժանի, որ նույն կարգի ընթացում ցուցաբերվի չեչեն ահաբեկիչների դեմ իր մղած

են անում, թէ այդ նավթամուղի շահերից շատերը կորեղանան եւ մեզ կանցնեն: Ենթադրելով հասկանալի է Արցախի հարցը իրենց օգտին լուծելը ...

- Ի սարքերում զանազան, եւ իրադրությունը ավարտ են ցանկանում այդ նավթամուղի շահերը: Ամենայն անկեղծությամբ: Ռուսիան եթե դա նպատակ է մեր հարեանների ուժեղացմանը, ի վերջո հանգեցնելու է նաեւ մեր ուժեղացմանը: Ինչ վերաբերում է արցախյան հարցին, ապա կարծում են, որ այս դեպքում ընդհանրություններ փնտրելու անհրաժեշտություն ուղղակի չկա: Մենք ռազմի դաժանում հարթանակ ենք սարել, եւ ինչո՞ւ է ինչո՞ւ է արցախյան զարգացում ու բարգավաճում էլ ունենա Արցախը, դա չի կարող ազդեցություն գործել հարցի լուծման վրա: Բախո-Ջեյհան նավթամուղը դեռ զանազան միջոցով, որ Արցախում հասնի Հայասանին, էլ չեն խոսում անցնելու մասին: Ռուսիան անցնելու համար դեռ հասնել է ժողով: Տեսե՛ք, Արցախը սարիներ ի վեր նավթ ունի, Վրասանը ծանաղարհներ, սակայն երկուսն էլ իրենց սոցիալ-սենսական զարգացմանը զանազան միջոցով Հայասանը: Այո, նավթը ռազմաստրատեգիական հում է: Մենք դա կհակադրենք Իրան-Հայասան զարգացման կառուցմանը: Եթե չլուծվի է մոռանալ, որ սարածաբանում զանազան միջոցով զարգացում է հայ-իրանական սենսական ինտեգրացիան, որը թեւակոխել է նոր փուլ եւ վերաբերում է հենց ռազմավարական ռեսուրսներին: Իսկ Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը սարածաբանում խոսքը ֆալսեթային զերկարություն ունեցող երկիր է: Վերջերս, թե նավթի, թե զազի անհամեմատ մեծ դաժանում ու արդյունահանում ունի մեր ռազմավարական գլխավոր դաժանակիցը Ռուսասանը: Այնպես որ, Բախո-Ջեյհանի կառուցումից ու գործարկումից ռազմապետություն ոչ մի հիմն մենք չունենք: Բայց ին՞չ ուղղակի գործադրում է, որ այդ նավթամուղի շահերը մեր հարեաններից շահերը Ալիեից զանազան միջոցով կլինի զանազան միջոցով: Երբ այսպես կոչված ընդդիմադիրները: Երբ ասած «նավթային մահակը» Հայասանի դեմ այնքան հանդուրժելի չեն «ճոճում», որքան մեր որոշ ընդդիմադիր թերթեր: Ինչե՞ր չեն գրում «Հայասանը դուրս է մղ-

մասն իրադրություններ չեն, մարդ-կուսակցություններ են: Գունարած դրան զարգացողական խիստ սարքեր, անգամ հակադիր ուղղությունների ներկայացուցիչներ են: Ուստի ավելի ճիշտ կլինի ասել ոչ թե 16 կուսակցությունների, այլ 16 հավակնությունների դաժան, որովհետեւ արդեն իսկ նախագահության 17-18 հավակնորդ ունեն: Եթե կարողանային դաժանից մեկին առաջադրել, իրոք, զանազան կլինի: Ռուսիան այդ դաժանից դուրս նույնպես հավակնորդներ կան: Մեկն էլ վերջերս է դրսից հայտնվել, հեռուստատեսության միջոցով, թե արցախյան հասկանում է, թե հարմար դաժանում ասելու դեպքում իր թեկնածությունը չի դնի: Ունեն նաեւ նախագահության «հավերժ» թեկնածուների մի խումբ են: Զավեցական կլինի եւ լքությունը կկորչեր, եթե այդ բոլորն առաջադրվեին ու վերաբերվեին 4-5-ի փոխարեն 16-20 ազգանուն գրվե: Ահա թե ինչու նախագահ Քոչարյանն էլ ասաց, որ ուրախ կլինեք, եթե 16 կուսակցություններն իրոք կարողանային միասնական թեկնածու առաջադրել: Ռուսիան ին՞չ նախագահական ընտրություններին անհայն լքություններ է վերաբերվում: Ի դեպ, մեր կուսակցությունը նույնպես: Եվ մենք հասկանալի համոզված ենք, որ ընտրությունների առաջին իսկ փուլում նախագահ է վերաբերվելու Ռոբերտ Քոչարյանը: Անկախ նրանից, կլինի երկու (որը երբեք չի լինի), չորս, թե՛ յոթ սասնում թեկնածու կամ ավելի: Այնուամենայնիվ, որոշ մարդիկ միջին փորձեր իրենց ամբիցիաները բավարարել: Ի՞նչ կա որ, թող փորձեն: Հիշում եմ, ժամանակին մեկը Ղորբայրի դեմ իր թեկնածությունը դրեց: Մեզ մոտ էլ նախանցյալ ընտրությունների ժամանակ մի կողմերից համալսարանի ռեկտոր էր իր թեկնածությունը դրել: Ո՛ր են, անուններն էլ հիշող չկա:

- Այդպիսիները հասարակության ուժադրությունն իրենց վրա հրավիրելու խնդիր ունեն: Չե՞ք որ նախագահական ընտրություններին ինքնագովազդի հիանալի միջոց են:

- Միանգամայն համաձայն եմ, այդ էլ կա: Եվ հենց այդ կարգի մարդիկ են, որ այսօր աղմուկ են, թե Քոչարյանն, իբր, «Շահա չունի»: Լուրջ մրցակիցը գործող նախագահի մասին այդպիսի անլուրջ բան չէր ասի:

- Ին՞չ ոչ մական հետաքրքրում է

Ինչ վերաբերում է ՀՈԱԿ-ի դիրքորոշմանը, ապա մենք հիանալի գիտեմք, որ նախընտրական քաղաքում միջոց ավելի շահավետ է լինում զանգվածներին որդես ընդդիմադիր ներկայանալը: Շահ ավելի ազնիվ, սակայն, նաեւ դժվար է բացահայտելու աշխատանք անելը, թե մենք ինչո՞ւ ենք դաժանում ներկա նախագահին: Մենք նման չենք որոշ ուժերի ներկայացուցիչների, ովքեր ցերեկը ընդդիմություն են խաղում, իսկ երեկոյան բարձր ոլորտներում հանդիպումներ են փնտրում, որ ցնիկարար հավաստիացնեն, թե «Շահ չանում ենք, որ ծայրեր վասակենք, իսկ ի վերջո մեր այդ ծայրերը նախագահի օգտին են աշխատելու»: Այդ երեւոյթը կա, եւ դա այնքան դաժանակ է արվում, որ անգն այնով էլ է երեւում եւ արժանանում է առաջացման: Մեր կուսակցությունը արժանաբանություն ունի, նման խաղեր «չի տալիս»: Մենք անբարո կզանգվեինք նախ եւ առաջ մեր շահերը օրավոր համալուրդ հազարավոր մարդկանց առաջ, եթե հասկանում չասեինք, որ հենց Քոչարյանին ենք շեղում երկրի նախագահ եւ եթե վաղը ներկայացված լինեմք խորհրդարանում ի՞նչ ծրագիր ենք դաժանանելու: Ուրիշների նման չենք, որ երեկ նախագահանք էին, որովհետեւ դաժանում ունեցին, այսօր ընդդիմադիր են, որովհետեւ դաժանում ենք: Եվ մենք հույս ունենք, որ մեր սկզբունքայինությունը կզնահախությունը, մեր միջոց եղել է օտակայական հարաբերությունների, մասնավոր սեփականության ու ազան մրցակցության դաժանության, ձեռներեցության ու այդ ճանապարհով ժողովրդի բարեկեցության բարձրացմանը հասնելու գաղափարախոսություն, մեծ հասարակական դաժանում ունի, արդիական է առավել, քան երբեք: Եվ դա մեզ համար աղախովել ու վաղը ավելի մեծ չափով է աղախովելու ֆալսեթային դեռակատարություն Հայասանի կյանքում: Անտուս, այդ թվում նաեւ Ազգային ժողովում: Ահա այդ վաստիությունը մենք ունենք:

Պրն Տանոյան, ամիսներ առաջ «Ազգ» օրաթերթում տղազույց երվանդ Պաղտյանի հողվածը՝ ձեռնարկում «Կյանքը՝ ինչպես ապրել» գրքի առթիվ: Մի փոքր կարելի է մամուլում ընթերցողին գրքի և հեղինակի մասին ներկայացնել: Գրքի կոչմանը չեն հավակնում լեզվական իմացության դասընթացում նաև, քանի որ մեծացել են արարախոս ընթերցողները: Երբ հայաստան եկա ուսանելու, բառադասարան 500-ից ավել չէր: Գիրքը բնական օրագրային գրառումներ են՝ զեղարվեստական կամ սեղծագործական նկատմաներից զերծ: Տարիների փորձառությունն է սխալումները սարքեր ազգերի հետ հնարավորություն են սվել որոշակի ընդհանրացումներ անելու և ձեռնարկել կենսափոփոխական աշխարհա-

յոց աշխարհ» օրաթերթում...
 - Որի հետևանքով անհեթեթ վիճակում հայտնվեց մեր խմբագրությունը և այժմ իր ընթերցողներին բացատրություն տալու բարոյական դերակրությունը...
 - Պարզապես իր համար բարենպաստ վիճակներ է ստեղծում անձնական ճղճիմ արարների համար արդարանք փնտրելով փառաբանական սարքեր միջավայրում: Նա նախ հրաժարվում է իր ասածներից, գրադարանը իրեն մեղադրողին, երբ վստահ է, որ փաստել հնարավոր չէ, իսկ երբ դարձվում է, որ փաստել կան է կարող է մերկանալ, նա «հերոսաբար» տղուն է այն գործերը, որոնցից հրաժարվել էր: Սա մշակութային գրողի նրա դիմանկարն է, որ ուզածը դառնում է անհրաժեշտը: Բայց թե՛ քանակական, թե՛ զարգացող լինելու հանգամանքները: Գրող, որ

է ընդհանրացնել հայաստանի մշակութային ընդհանուր նկարագիրը և անդրադառնալ ձեռնարկագրությանը:
 - Արեւմտահայաստանի հետ իմ առաջին ծանոթությունը Վաչինգտոնում է եղել՝ որդես Ղարաբաղի ներկայացուցչի, առաջին անկախ հանրապետության կողմից վստահական գործընկերության, փառաբանական գործիչի և դասուցչի: Դժվար թե կարելի լինի մեզ մեղադրել վստահության մեջ մի մարդու, որին մեզանց առաջ վստահել էին իշխանությունները:
 Իսկ ընդհանրապես, իմ դուռը միշտ բաց է եղել հայ մշակութայինների, արվեստագետների առաջ: Իմ տեսակով՝ մի վստահող մարդ եմ: Անցյալում մի փոքր անգամ ես արհեստագործել էի վստահություն, բայց ոչ այս ձևով էլ այս չափով:

«Իմ գործունեության շարունակականությունը պայմանավորված է այս կամ այն անչուլ»

Իրաֆի Սուրյան փառաբան է ծնվել Սուրբ Զանոյանը, մեծացել Վաստուտյանի Սոփո փառաբանի զառթած 1915 թ-ի Յեղատաղանությունից մազադուրծ հայ ընտանիքում: Տարիներ անց ընտանիքը տեղափոխվել է Բաղդադ, իսկ ինքը 1960 թ. եկել է Հայաստան և ուսանել Երևանի բժշկական ինստիտուտում: Երկար տարիներ աշխատել է սարքեր երկրներում Ազգային Անոզիայում, ապա տեղափոխվել է ԱՄՆ (1980 թ.) աշխատել Լոս Անջելեսի «Ջեներալ Ինստիտուտ»-ում: Տարիներ անց բացել է սեփական կլինիկան: Ն. Տանոյանը գրադարան է նաև հասարակական, ազգային, մշակութային գործունեությանը: Բժշկական գործունեությանը զուգահեռ նաև գրել է: Առաջին ժողովրդական «Մեմ հավատում եմ», գրված Կոստան Զարյանի «Լավը լեռան վրա» ստեղծագործության ազդեցությամբ, ապա հրատարակել է «Կյանքը՝ ինչպես ապրել» բժշկի մոթագրությունները, որին «Ազգը» վերջերս անդրադարձել է ինչպես նաև նրա սկզբնական Կանի բանաստեղծություններին:

Սուրբ Զանոյանը լավատեսորեն է նայում աղազայի Հայաստանին, այն համոզմունքով է, որ մեր ժողովուրդը կհաղթահարի ժամանակավոր դժվարությունները, ունի բազմաթիվ ծրագրեր ու նպատակներ և որոշել է կյանքի մնացած մասն անցկացնել այստեղ:

Ես արունակում եմ և կարունակեմ իմ գործունեությունը թե՛ գործնական, թե՛ բարեգործական առումներով, ես աս լույսնալուրով եմ այս կամ այն անձով:
 Մտադրեցի եմ մի ծրագիր, որ գրեթե նոյապես է դարձել: Բյուրականում, աստղադիտարանից ներքև մեծ սարածո է վերցրել ես որոշել այնտեղ կառուցել հինավուրց Հայաստանի փառաբանական: Այստեղ կլինեն 8-11.000 արված մեր ժամանակները վերակրկնող շինություններ, ուր աղբյուր է մեմ ու մեր նախնիները: Կլինի նաև հյուրանոց: Նոյապես է ստեղծել ժամանակակից կոլորիտով մի վայր, որ կլինի տուրիստական կենտրոն: Սա կլինի նաև հոգեբու-մշակութային կարևոր արժեք, նախ ես առաջ կբարձրացնի հայ մարդու ազգային արժանաթանկությունը՝ վերաբնակեցնելով նրա մեջ հին փառաբանության նախնայց օրհանի բնակչի ոգին:
 - Զնայած չեմ միջադեպին, այսուհանդերձ, ինչպիսի՞ն է այսօրվա Հայաստանը սկիզբնապես մշակութային աշխարհը:

յացալիս որոշակի համակարգ, որ, կարծում եմ, անհեթեթ է լինել նաև ընթերցողին:
 Հազորդ գիրք, որ համարյա դասարան է տղազույցային, հիմնականում արագազորի մասին է: Կերպի 10 տարիների ընթացում Լոս Անջելես գաղթած հայերի հետ իմ ունեցած զրույցների ժամանակ փորձել եմ հասկանալ ինձ զավ դաստիարակ այս աղետի դաստիարակները, երբ հասկառես դա ակնհայտ անկախությունից հետո: Գիրք, ըստ էության, արագազոր է արագազորի և դրա հետևանքների իրական դասերը:
 - Պրն Տանոյան, չեմ կարող լավագույնս վերջերս հայաստանյան մամուլում (նաև սփյուռքում) ձեռնարկել ռուս ոչ այնքան բարենպաստ հրատարակումներին՝ կառավարական քննադատությանը: Ի՞նչ կասե՞ք այս մասին:

Ես արունակում եմ և կարունակեմ իմ գործունեությունը թե՛ գործնական, թե՛ բարեգործական առումներով, ես աս լույսնալուրով եմ այս կամ այն անձով:
 Մտադրեցի եմ մի ծրագիր, որ գրեթե նոյապես է դարձել: Բյուրականում, աստղադիտարանից ներքև մեծ սարածո է վերցրել ես որոշել այնտեղ կառուցել հինավուրց Հայաստանի փառաբանական: Այստեղ կլինեն 8-11.000 արված մեր ժամանակները վերակրկնող շինություններ, ուր աղբյուր է մեմ ու մեր նախնիները: Կլինի նաև հյուրանոց: Նոյապես է ստեղծել ժամանակակից կոլորիտով մի վայր, որ կլինի տուրիստական կենտրոն: Սա կլինի նաև հոգեբու-մշակութային կարևոր արժեք, նախ ես առաջ կբարձրացնի հայ մարդու ազգային արժանաթանկությունը՝ վերաբնակեցնելով նրա մեջ հին փառաբանության նախնայց օրհանի բնակչի ոգին:
 - Զնայած չեմ միջադեպին, այսուհանդերձ, ինչպիսի՞ն է այսօրվա Հայաստանը սկիզբնապես մշակութային աշխարհը:

յացալիս որոշակի համակարգ, որ, կարծում եմ, անհեթեթ է լինել նաև ընթերցողին:
 Հազորդ գիրք, որ համարյա դասարան է տղազույցային, հիմնականում արագազորի մասին է: Կերպի 10 տարիների ընթացում Լոս Անջելես գաղթած հայերի հետ իմ ունեցած զրույցների ժամանակ փորձել եմ հասկանալ ինձ զավ դաստիարակ այս աղետի դաստիարակները, երբ հասկառես դա ակնհայտ անկախությունից հետո: Գիրք, ըստ էության, արագազոր է արագազորի և դրա հետևանքների իրական դասերը:
 - Պրն Տանոյան, չեմ կարող լավագույնս վերջերս հայաստանյան մամուլում (նաև սփյուռքում) ձեռնարկել ռուս ոչ այնքան բարենպաստ հրատարակումներին՝ կառավարական քննադատությանը: Ի՞նչ կասե՞ք այս մասին:
 - Բայի ամուլարություն սովոր չեմ, ուստի կխոսեմ փաստերով: Ինձ մոտ կա Արեւմտահայաստանյան գլխավոր շտաբի գլխավոր, որում ինձ բառացիորեն ներկայացնում է իրեն իր լավագույն ընկերը, բարեկամը եւ թո՛ւրքը, որ վերակենդանացրել է իրեն և դրախաչային դաստիարակները ստեղծել, նաև բանկային հաշվապետը, որտեղից անեն ինչ հասկանում է:
 Ինձ համար կարևոր էր նրա մարդկային կերպարի բացահայտումը, մնացածը հավատարմական և դասական գործ է, եւ չեմ ուզում մամուլը ծանրաբեռնել մանրամասներով:
 - Այս ժամանակների ծանրամասնություն այն տղազույցային է ստեղծվում, որ այս անձնական անձնական և բարոյական քննադատների հարց է, սակայն Արեւմտահայաստանյան հարաբերական առաջ է փորձում հարողով սեան՝ ձեռնարկել կառավարիչ հիստորիային: Ինչո՞վ է դաստիարակող ծանրաբեռնող հարաբերական ոլորտ տեղափոխելու այս ծրագրը:
 - Արեւմտահայաստանյանը ոչինչ չի անում արդարացիության սկզբունքով: «Ազգ» օրաթերթում հրատարակված նրա «Նախնիները փոփոխներից են կախվում» հոդվածում բառացիորեն հրաժարվում է իր փառաբանական բնույթի բանաստեղծություններից, իսկ աս կարճ ժամանակ անց դրանք տղազույցում «Հա-

յոց անկախ ժամանակակից դաստիարակները ստեղծվում է իրեն հավատարմությունը այս կամ այն կուսակցության համակիրը, մանկավարժ՝ որ փորձում է մի բարոյականություն, աղբյուր մեկ ուրիշով:
 Ինչ վերաբերում է ինձ՝ ես անկուսակցական եմ եւ նա այդ մասին աս լավ գիտի, թե՛ ջանասիրաբար ուզում է ինձ խցկել ԳԳ-ականության մեջ: Որդես սփյուռքում աղբյուր մարդ, ես ծիս չեմ համարում խառնել Հայաստանի ներքին խառնուրդին, իսկ լավ ընկերներ ունեմ թող որ կուսակցություններում: Իմ կուսակցությունը հայրենիս է՝ իր լավ ու վատ կողմերով:
 Ինչ վերաբերում է նրա ելույթներին, մեմ համար լսել եմ (ներկա եմ գտնվել հայտնի գեներալային ելույթին), հիացել նրա խոսքի վարդապետությամբ, արհեստագործով, գրականության խորը իմացությամբ: Բայց ինչի՞ն է դեմ այդ իմացությունը, որը տուր է լավ կերպով ու գրադարանին:
 - Ի՞նչ «Բաց նախապես հայ մշակութայիններին» հրատարակումից տեղեկանում եմ այն վերաբերումի մասին, որ ցուցաբերել է Հայաստանից մեկնած բանաստեղծի նկատմամբ: Ինչո՞վ էր դաստիարակող մեր այդպիսի հոգածու վերաբերումը նրա վստահությունը: Արդո՞ր թող որ նկատմամբ եմ ունենում նման դաստիարակ: Այս միջադեպին հրատարակայնացումն անբարենպաստ է աս անուններով: Կարո՞ղ

Ես արունակում եմ և կարունակեմ իմ գործունեությունը թե՛ գործնական, թե՛ բարեգործական առումներով, ես աս լույսնալուրով եմ այս կամ այն անձով:
 Մտադրեցի եմ մի ծրագիր, որ գրեթե նոյապես է դարձել: Բյուրականում, աստղադիտարանից ներքև մեծ սարածո է վերցրել ես որոշել այնտեղ կառուցել հինավուրց Հայաստանի փառաբանական: Այստեղ կլինեն 8-11.000 արված մեր ժամանակները վերակրկնող շինություններ, ուր աղբյուր է մեմ ու մեր նախնիները: Կլինի նաև հյուրանոց: Նոյապես է ստեղծել ժամանակակից կոլորիտով մի վայր, որ կլինի տուրիստական կենտրոն: Սա կլինի նաև հոգեբու-մշակութային կարևոր արժեք, նախ ես առաջ կբարձրացնի հայ մարդու ազգային արժանաթանկությունը՝ վերաբնակեցնելով նրա մեջ հին փառաբանության նախնայց օրհանի բնակչի ոգին:
 - Զնայած չեմ միջադեպին, այսուհանդերձ, ինչպիսի՞ն է այսօրվա Հայաստանը սկիզբնապես մշակութային աշխարհը:
 - Հայաստանը սփյուռքային համայնություն է մնում է հոգեբու հող, զավ է մտադրում ամեն արագազոր երեւոյթի հանդիման: Ինձ ուրախացնում է մեծ շինարարությունն այսօրվա, որը չնայած, զավով, վերակրկնված ճեշտության մասին չի վկայում դեռ: Ոգեբու է մամուլի բազմազանությունը, նոր ձեւի ժողովրդագրությունը, բայց տեղեկություն է թերթերի լավագույն փառաբանական զուգահեռ լինելը, ամեն բանի մեջ փառաբանություն փնտրելու երբեմն հիվանդագին միտումը: Թե՛ ես հայտնի է նաև, որ եթե դեմոկրատիան նորաստեղծ է, սխալներն էլ աս են: Պարզվում է, որ իմ և ընդհանրապես անկուսակցական մարդու համար դժվար է տղազույցը որ էլ թերթում առանց այդ թերթի «կուսակցություն» ակամա ընդունելու վստահի:
 Այս առումով ուզում եմ ընդհանրապես հայտնել «Ազգ» օրաթերթի խմբագրությանը արդարամիտ, անսահմանորեն ոչ փառաբանական մոտեցման համար: Սա մամուլի այն կուլտուրան է, որը կուլտուրայի տեսնել թող թերթում:
 Զրույցը վարեց ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԱՐՈՒՆԵՆԵՐԸ

Գիտնականները վերստեղծել են Թուրանահամոնի դիմապատկերը

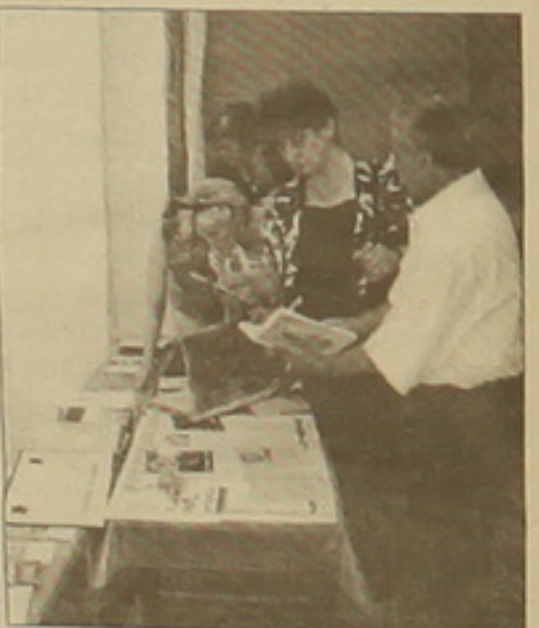
Ամերիկացի եւ բրիտանացի մասնագետները համակարգչային հասուկ տեխնոլոգիաներով վերակառուցել են Թուրանահամոն փարավոնի դիմապատկերը: BBC-ն հաղորդում է, որ փարավոնի դեմը վերստեղծվել է այն սվայների հիման վրա, որոնք ստացվել էին 1968 թ. նրա մուսիայի ճառագայթային հետազոտումից:
 Թուրանահամոնի էթնիկական խմբին դասակարգում նույն տարիքի, սեռի ու կազմվածքի անձանց մարդաբանական սվայներն օգտագործելով բրիտանացի դոկտոր Ռոբին Ռիչարդսը դարձել է փարավոնի արտաքին սվայները: Հասուկ է ֆեյզների մասնագետները ստեղծել են նրա եռաչափ դիմապատկեր, որը երկուստեք օրվանից ցուցադրված է Լոնդոնի գիտական թանգարանում:
 Հիմնվելով փարավոնի մուսիայի ճառագայթային հետազոտման արդյունքների վրա, բրիտանացի մեկ ուրիշ գիտնական Ռիչարդ Ռիչարդսը, եզրակացրել է, որ 20 տարի էլ չադրած Թուրանահամոնը տառապել է ղղձաբորբի հազվագյուտ հիվանդությամբ, որը կտրուկ սահմանափակել է նրա վզի շարժունակությունը: Այդ հիվանդության դեմում վզին հասցված անձեան հարվածն անգամ կարող էր սղանել Թուրանահամոնին, զսնում են ՀԳԲԻ

փորձագետները: Տվյալ փաստը կարծես թե հաստատում է Թուրանահամոնի սղանված լինելու վարկածը:
 Նոր թագավորության (18-րդ դարահամոն) ժամանակաշրջանի փարավոն Թուրանահամոնը եզրափակում իր իշխել է մ. թ. ա. մոտ 1400-1392 թթ.: 12 տարեկանում գահ բարձրանալով նա մահացել է 20 տարեկան չլրորած: 1922 թ. հայտնաբերված Թուրանահամոնի դամբարանը եզրափակում փարավոնների միակ չկողորոտված դամբարան է: Փարավոնի մուսիայի դիմապատկերը Կահիրեի թանգարանում:

Գերմանացի լուսանկարիչներն Իջեախում

Մինչ 1995 թ. հայկական ճարտարապետությունը գերմանական արխիվներում թուրական բաժնի սակ էր ներկայացվում: Հետագայում Մարբուրգի համալսարանի դոկտոր Հանս-Յուրգեն Վեյմարցը միջնադարյան Իրիստանական ճարտարապետությանը նվիրված ֆոնդիտակարների մեծ արխիվային հավաքածու, որի ֆոնդը հայ ուսանողների աջակցությամբ այժմ անցնում է Կառնոպոլիսի Այդ հավաքածուի հիման վրա գործում է հայկական բաժինը: Գնահատելիս թերեւս այն է, որ այս արխիվի նկատմամբ մեծ հետաքրքրություն են հանդես բերում ոչ միայն գերմանացի ճարտարապետներն ու լուսանկարիչները, այլեւ այլ երկրների մասնագետներ: Ավելի ակտիվ են աշխատում Ալբերտ Լյուդվիգ-սի անվան համալսարանի արվեստաբանության ֆակուլտետի մասնագետներն ու ուսանողները: Նրանք աշխատանքներ են ձեռնարկում եւ ղեկ են վարում սեղան եղած ուսումնասիրություններով, այլեւ ուսանողական խմբերի աշխատանքային ժողովներով: Այստեղ, ղեկավարում արխիվի գիտաբանները Յան Գլոսը, Պաուլ Չապրը, Վարդան Ավարեղյանը, Սոնա Հարությունյանը, Ուսուլա Շուկը, Արթուր Ասոյանը, ուրիշներ, համալսարանի դոկտոր Շիլդ Կլիմենցի դեկանությունը արդեն մի փոքր տարի այցելում են Հայաստան: Գերմանացի նկարիչները եղել են ինչպիսի Հայաստանի, այնպես էլ Արցախի գեթեթ թուր ղեկավարման հարցերի վերաբերյալ հուշարձաններում այս անգամ արդեն հայ-գերմանական մշակութային սեր կապերի իրականացման միջոցով, համադասարանական ծրագրով:

Գերմանացի փառաբանական կազմակերպել են Հայաստանի ճարտարապետությունն ու մշակույթը ներկայացնող մի շարք ցուցահանդեսներ:
 Այս ժամակվոր գործում մեծ լուսն ունի գեղանկարիչ, հայ-գերմանական ընկերության անդամ, փոխայցելությունների կազմակերպիչ Արթուր Ասոյանի ազգագույն աշխատանքն ու դերը: Նրա ուղեկցությամբ գերմանացի մեր բարեկամներն այցելում են Հայաստան ուսումնասիրություններ կատարելու: Նրանցից մի փոքր էլ Կարո Կարոյանը, որը կարող է լինել Կարոյանների կազմակերպիչը: Հիմա էլ Աճիկ Մայր սաճարի 1000-ամյակին նվիրված նյութեր է հավաքում:

Գերմանացի լուսանկարիչները եղել են ինչպիսի Հայաստանի, այնպես էլ Արցախի գեթեթ թուր ղեկավարման հարցերի վերաբերյալ հուշարձաններում այս անգամ արդեն հայ-գերմանական մշակութային սեր կապերի իրականացման միջոցով, համադասարանական ծրագրով:
 Գերմանացի փառաբանական կազմակերպել են Հայաստանի ճարտարապետությունն ու մշակույթը ներկայացնող մի շարք ցուցահանդեսներ:
 Այս ժամակվոր գործում մեծ լուսն ունի գեղանկարիչ, հայ-գերմանական ընկերության անդամ, փոխայցելությունների կազմակերպիչ Արթուր Ասոյանի ազգագույն աշխատանքն ու դերը: Նրա ուղեկցությամբ գերմանացի մեր բարեկամներն այցելում են Հայաստան ուսումնասիրություններ կատարելու: Նրանցից մի փոքր էլ Կարո Կարոյանը, որը կարող է լինել Կարոյանների կազմակերպիչը: Հիմա էլ Աճիկ Մայր սաճարի 1000-ամյակին նվիրված նյութեր է հավաքում:

Ես արունակում եմ և կարունակեմ իմ գործունեությունը թե՛ գործնական, թե՛ բարեգործական առումներով, ես աս լույսնալուրով եմ այս կամ այն անձով:
 Մտադրեցի եմ մի ծրագիր, որ գրեթե նոյապես է դարձել: Բյուրականում, աստղադիտարանից ներքև մեծ սարածո է վերցրել ես որոշել այնտեղ կառուցել հինավուրց Հայաստանի փառաբանական: Այստեղ կլինեն 8-11.000 արված մեր ժամանակները վերակրկնող շինություններ, ուր աղբյուր է մեմ ու մեր նախնիները: Կլինի նաև հյուրանոց: Նոյապես է ստեղծել ժամանակակից կոլորիտով մի վայր, որ կլինի տուրիստական կենտրոն: Սա կլինի նաև հոգեբու-մշակութային կարևոր արժեք, նախ ես առաջ կբարձրացնի հայ մարդու ազգային արժանաթանկությունը՝ վերաբնակեցնելով նրա մեջ հին փառաբանության նախնայց օրհանի բնակչի ոգին:
 - Զնայած չեմ միջադեպին, այսուհանդերձ, ինչպիսի՞ն է այսօրվա Հայաստանը սկիզբնապես մշակութային աշխարհը:
 - Հայաստանը սփյուռքային համայնություն է մնում է հոգեբու հող, զավ է մտադրում ամեն արագազոր երեւոյթի հանդիման: Ինձ ուրախացնում է մեծ շինարարությունն այսօրվա, որը չնայած, զավով, վերակրկնված ճեշտության մասին չի վկայում դեռ: Ոգեբու է մամուլի բազմազանությունը, նոր ձեւի ժողովրդագրությունը, բայց տեղեկություն է թերթերի լավագույն փառաբանական զուգահեռ լինելը, ամեն բանի մեջ փառաբանություն փնտրելու երբեմն հիվանդագին միտումը: Թե՛ ես հայտնի է նաև, որ եթե դեմոկրատիան նորաստեղծ է, սխալներն էլ աս են: Պարզվում է, որ իմ և ընդհանրապես անկուսակցական մարդու համար դժվար է տղազույցը որ էլ թերթում առանց այդ թերթի «կուսակցություն» ակամա ընդունելու վստահի:
 Այս առումով ուզում եմ ընդհանրապես հայտնել «Ազգ» օրաթերթի խմբագրությանը արդարամիտ, անսահմանորեն ոչ փառաբանական մոտեցման համար: Սա մամուլի այն կուլտուրան է, որը կուլտուրայի տեսնել թող թերթում:
 Զրույցը վարեց ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԱՐՈՒՆԵՆԵՐԸ

Մարզական

Նարդին. այդ հնագույն խաղը. վաղուց ի վեր Հայաստանում ազատ ժամանակի կազմակերպման ամենաարածված ու մասշտաբային միջոցն է: Դժվար թե գտնվի մեկը, որը թեկուզ մեկ անգամ իր ձեռքը չի վերցրել այդ խորհրդավոր գառերը. չի վայելել խաղի հաճույթը: Սակայն զուցե ոչ բոլորին է հայտնի, որ նարդին որդես մարզաձևի տարածված է աշխարհի ավելի քան 70 երկրներում, անց են կացվում աշխարհի առաջնություններ եւ օլիմպիադաներ, բազմաթիվ միջազգային մրցաբարեր, որոնց իրենց մասնակցությունն են ունեցել նաև հայ նարդիստները: Մեր հյուրն է Հայաստանում նարդու միջազգային ասոցիացիայի նախագահ, ՀՀ չեմպիոն ու մրցանակակիր, կարճ եւ երկար խաղաձևերում Հայաստանի այս տարվա գավաթակիր, Վենեսիկի քիմային մրցաբարի հաղթող Համբարձում Արոյանը:

բավական, 1994 թ. աշխարհի առաջնությունում միջին կատեգորիայի մրցաբարում ընդգրկվել են 16 լավագույնների շարքում: Մի քանի բարձր կարգի մրցաբարերում դարձել են հաղթող եւ մրցանակակիր: 1995 թ. կարճ խաղաձևում դարձել են Հայաստանի չեմպիոն, երկար խաղաձևում՝ 3-րդ մրցանակակիր, 2000 թ.՝ Վենեսիկի քիմային բարձր կարգի մրցաբարի հաղթող, իսկ բոլորովին վերջերս էլ կրկնակի հաջողության հասա ՀՀ գավաթի խաղարկությունում հաղթող ծանայվելով թե կարճ, թե երկար խաղաձևերում:

- Որքան ինձ հայտնի է, նարդու մրցաբարերը կոմերցիոն բնույթ են կրում: Կարողանում եմ ֆինանսներ հայթայթել մրցաբարերի մասնակցության համար:

- Ընդհանրապես ողջ աշխարհում նարդու բոլոր մրցաբարերը կոմերցիոն բնույթ են կրում: Յուրաքանչյուր մասնակից իր միջոցներով է մասնակցում՝ հոգալով եւ ծանադարձաբար, եւ սննդի ու զիջերելու հետ կապված բոլոր ծախսերը: Բոլոր մրցաբարերը բաժանվում են 3 կատեգորիայի՝ չեմ-

երկրների ներկայացուցիչներն են ուժեղագույնները համարվում:

- Նարդու ժամանակակից մեջ առայժմ 2 նարդիստի՝ ամերիկացի Ուիլյամ Ռոբերտսոնի եւ գերմանացի մի մարզիկի (ազգանունը չեմ հիշում) է հաջողվել աշխարհի կրկնակի չեմպիոն դառնալ: Նեւեմ, որ աշխարհի առաջնությունները 1976 թ.-ից անցկացվում են Մոնթե Կառլոյում եւ, համաձայն ֆեդերացիայի հետ կնքած ժամանակագրի, 50 տարի վաղախում են անցկացվելու: Դժվար է ասել, թե ո՞ր ազգերի նարդիստներն են ուժեղագույնները: Եթե մենք տարվա ընթացքում կարողանում ենք ընդամենը մի քանի միջազգային մրցաբարի մասնակցել, ապա, օրինակ, Գերմանիայում շաբաթ մեկ բարձր կարգի մրցաբար են անցկացվում, որոնց մեծ թվով նարդիստներ են մասնակցում տարբեր երկրներից: Բնականաբար, որքան շատ են մասնակցում, այնքան ավելի մեծ է հավանականությունը մրցանակակիր դառնալու:

- Ինչպիսի՞ն է օլիմպիական մարզաձևի դառնալու նարդու հեռանկարը:

- Վենեսիկում օլիմպիադայի

Այդ խորհրդավոր գառերը Հայ նարդիստները մեծ ներուժ ունեն

- Պարոն Արոյան, նախ կիսնդրեի տեղեկացնել, թե նարդին որդես մարզաձև է երբևիցե՞ն է արմատավորվել Հայաստանում:

- Նախ նշեմ, որ միջազգային նարդին իր կանոններով զգալիորեն տարբերվում է բոլորիս սիրած խաղաձևից: Կարճ խաղաձևը՝ «դավին», ՀՀ-ում որդես մարզաձև է ձևավորվել 1991 թ. Վլադիմիր Պառավյանի ջանքերով, որի գլխավորությամբ հիմնադրվեց նարդու ազգային ֆեդերացիա, որը նույն տարում դարձավ մարզաձևի միջազգային ասոցիացիայի անդամ: 1991 թ.-ից անցկացվում են նարդու Հայաստանի առաջնություն եւ գավաթի խաղարկություն, տարբեր մրցաբարեր: Վլադիմիր Պառավյանից հետո ֆեդերացիայի նախագահի պաշտոնում ընտրվեց մեր բոլորի կողմից սիրված ու հարգված՝ Ամբաս Տոնոյանը, որի օրոք շատ աշխույժ մթնոլորտ սիրեց նարդու ասոցիացիան: Ընդհանրապես մեր ֆեդերացիան զիսավորում է Արաբկիր համայնքի քաղաքացի Ֆելիք Յալոյանը, փոխնախագահն է Մկրտիչ Հովհաննիսյանը, որը դեռևս մարզաձևի հիմնադրաման օրից կազմակերպչական մեծ ծավալի աշխատանք է կատարում, ինչի համար բոլորս երախտագրյալ ենք նրան:

- Փաստորեն, արդեն 10 տարի նարդին, որդես մարզաձև, տարածված է Հայաստանում: Այդ ընթացքում ինչպիսի՞ն են հայ նարդիստների ձեռքբերումները հասկալի միջազգային ասոցիացիան:

- Հայ նարդիստների նորամուտը միջազգային ասոցիացիան կայացրել է 1992 թ. Վենեսիկի օլիմպիադայում, իսկ 2 տարի անց մասնակցել են Մոնթե Կառլոյում անցկացված աշխարհի առաջնությանը: Անցած 10 տարիներին մասնակցել են միջազգային մի շարք մրցաբարերի: Ե՛հե՛ս է, առայժմ չի հաջողվել դառնալ աշխարհի չեմպիոն, բայց տարբեր կարգի մրցաբարերից հայ նարդիստները միշտ էլ վերադարձել են մրցանակներով: Պարզապես մեր ֆինանսական հնարավորությունները սուղ են, ուստի շատ քիչ թվով մրցաբարեր են կարողանում մասնակցել: Կան 4-5 նարդիստներ, ովքեր կայուն արդյունքներ են ցույց տալիս, դարձալիս ժամանակակից մրցաբարերի մասնակցելու հնարավորություն ստեղծել: Այս տարի Հայաստանի քիմային, որի կազմում էին Կոչյա Մոսոյանը, Սամվել Դահրամանյանը եւ Խաչիկ Մելիքյանը, դարձավ աշխարհի քիմային առաջնության հաղթող: Այնուհետև, մեր նարդիստները մեծ ներուժ ունեն:

- Համեստորեն լռեցի՞ք ձեր նվաճումների մասին: Կիսնդրեի ներկայացնել դրանք:

- 1992 թ. Վենեսիկի օլիմպիադայում մասնակցելով միջին կատեգորիայի մրցումներում, «վերջին շուն» մրցաբարում հասել են եզ-

Չախից աջ՝ Նեւեմ Թոնոյան, Ֆելիք Յալոյան, Գուրգեն Մխիթարյան, Համբարձում Արոյան, Մկրտիչ Հովհաննիսյան:

րիոնների, միջակների եւ սկսնակների: Աշխարհի չեմպիոն է համարվում չեմպիոնների կատեգորիայում առաջին տեղը գրաված նարդիստը: Այստեղ մոտավորապես 1100 դոլար է, միջակների մրցաբարում՝ 500 դոլար, սկսնակներինը՝ 300 դոլար: Մյուս բոլոր բարձր կարգի մրցաբարերի մոտավորապես տարեկան է 800-1000 դոլարի սահմաններում: Հենց մոտավորապես էլ գոյանում է մրցաբարի մրցանակային հիմնադրամը, որը տեղափոխվում է հարաբերությամբ բաշխվում է 1-4-րդ տեղերը գրաված մարզիկների միջև: Այստեղ ամեն ինչ վճռում են ֆինանսական միջոցները: Անկախ մարզիկի կարգից, վարդիստությունից, ֆինանսների առկայության դեպքում կարող են մասնակցել ամենաբարձր կարգի մրցաբարերի: Հայաստանի առաջնություններում մոտավորապես կարճ խաղաձևում 3000 դրամ է, երկար խաղաձևում՝ 2000: Ինչ վերաբերում է գումարների հայթայթմանը, ապա այս հարցում մեծ դժվարությունների են հանդիպում: Միշտ չէ, որ հաջողվում է հովանավորներ գտնել: Օգտվելով առիթից, ցանկանում են շահալուծիչություններ հայտնել Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի քաղաքացի Արվան Գրիգորյանին, որը խոստացել է առաջինը իմ մասնակցությունը հոկտեմբերի 19-24-ը Ռուսիայում կայանալի աշխարհի գավաթի խաղարկությանը:

- Նարդում ե՞ն վարկանիշ գոյություն ունի, նարդիստներին կոչումներ են տրվում:

- Այո: Կանոնակարգի համաձայն, աշխարհի չեմպիոններին գոտայիստների կոչում է տրվում: Մեր նարդիստներից 8-10 հոգի մոտ ժամանակներս վարդիստի կոչման կարժանանում:

- Իսկ այսօր աշխարհում ո՞ր

կազմակերպիչ Դարի Թոփոլին է համագործակցում նարդու միջազգային ֆեդերացիայի հետ, եւ նա է այդ հարցերով զբաղվում: Իմ կարծիքով, դեռ վաղ է այդ հարցը կնքարկել:

- Մարզաձևը Հայաստանում մասսայականացնելու եւ զարգացնելու նպատակով ի՞նչ աշխատանքներ են տարվում:

- Անցած 10 տարի ընթացքում իրոք մարզաձևը Հայաստանում հետզհետե ավելի մեծ մասսայականություն է վայելում, սակայն, երբ նարդիստների շարքերը, ՀՀ առաջնություններին մասնակցում են նաև մարզերի ներկայացուցիչները: Կարծում եմ, շատ ցանկություն ունեն ծանոթանալու միջազգային նարդու կանոններին, հմտանալու խաղի մեջ: Այդ հարցում բարդություն չկա, կարելի է մեկ-երկու օրում սովորել, հետագայում կատարելագործել խաղը: Ցանկացած անձ կարող է հաճախել Հրաչյա Քոչարի փողոցում գտնվող նարդու ազգային ֆեդերացիայի ակումբ, որտեղ մենք սիրով նրան կծանոթացնենք խաղի կանոններին: Ի դեպ, հենց այդ նորակառույց ակումբում այս տարվա սեպտեմբերի 7-8-ն անցկացվեց նարդու ՀՀ գավաթի խաղարկությունը, որտեղ եւ կրկնակի հաջողության հասա: Կարճ խաղաձևում մրցանակակիրներ դարձան Գուրգեն Մխիթարյանն ու Մկրտիչ Հովհաննիսյանը, երկարում՝ Նեւեմ Թոնոյանն ու Վլադիկ Առաբեյանը: Նարդու սիրահարներին հայտնեմ, որ ԱԼՍ հեռուստաընկերությամբ ծրագրել են միջազգային նարդու դասընթացներ կազմակերպել, ինչը կնպաստի մեր հանրապետությունում մարզաձևի հետագա զարգացմանը: Այնուհետև, հայ նարդիստները դեռ իրենց ծանակալիս խոսել կասեն միջազգային ասոցիացիաներում:

ԱՇԽԱՏԱՆՈՒԹՅԱՆ

Պետրոլիան անակնկալ է մատուցում

Մոսկվայում մեկնարկած թեմիսի «Կրեմլի գավաթի» մրցաբարի առաջին օրը խոսեց անակնկալ գրանցվեց: Ռուս թեմիսիստիկի Նադեժդա Պետրոլիան ընդամենը 45 րոպեում դաշխարից դուրս մղեց զվեյցարուհի Մարտինա Հինգիսին (6-2, 6-2): Հաջող խաղ ցուցադրեց նաև Տաշյանն Պանոսյանը Պարսոյան մասնելով լյուսեմբուրգցի ԱՆՆԱ Կրեմերին (7-5, 6-3): Հաջող փուլ դուրս եկավ նաև ԱՆՆԱ Կուսնիկովան, որը Շոնեյիի հետ զուգախաղում հաղթեց Ամանդա Կյոսցեր-Սիլվիա Ֆարինա էլիա զուգին (6-3, 6-2):

Իր մարզաբարերին ուրախացրեց նաև Մարի-Գայանե Սիխայեյանը: Հաջողությամբ հաղթահարելով նախնական փուլի արգելիչ, հայ թեմիսիստիկի Պարսոյան մասնել Մայա

Մատեզիչին (6-1, 7-5): Մեկնարկը հաջող էր նաև հայազգի մեկ այլ թեմիսիստուհու՝ Մագդալենա Մալեևա-Բերբերյանի համար: Նա ուժեղ գտնվեց իսրայելցի ԱՆՆԱ Մաանուկայի հետ մրցավեճում (6-1, 6-2):

Տղամարդկանց մրցաբարում նախնական փուլի արգելիչ հաջողությամբ հաղթահարեցին Նիկոլաս Կիֆերը, Սիրիլ Սոլոնյեն, Մարկ Ռոսեն: Երկրորդ փուլ մտավ Նիկոլայ Եսկուրեն, որը Պարսոյան մասնել Ալբերտ Կոստային: «Կրեմլի գավաթի» 5-ակի հաղթող եվգենի Կաֆեյնիկովը մրցաբարը սկսեց զուգախաղի մրցումներից: Ընկերակցելով Ջարեթ Պալմերին, Կաֆեյնիկովը հաղթեց Ռայներ Շուլցեր-Սիխայիլ Յուժնի զուգին (7-6, 6-3):

529353 Առավելագույն շահույթը ձեր հետևյալ հարցերում

- Վաճառվում է 2 հաս 3 սենյականոց բնակարան առանձին մուտքերով, ընդ. տարածքը 200 մ² եւ 2 տեղանոց ավտոտնակ: Հասցեն՝ Մառտնոցի 39/12, բն. 24 եւ 24ա, հեռ.՝ 55 71 86:
- Տրվում է վարձով 1 սենյականոց բնակարան «Ամենիա» հյուրանոցի հետնամասում, կապիտալ վերանորոգված, կահավորված: Հեռ.՝ 533607, մինչև 2100:
- Վաճառվում է 2 փայտե մահճակալ, ներհանրված: Հեռ.՝ 242084:
- Տրվում է վարձով երկհարկանի սեփական սան առանձին մուտքով 2-րդ հարկը: Երբ ներստեղծվել, հյուրասենյակ, մեծ նախասենյակ, մեծ խոհանոց, երկու սանիտարային, ավտոտնակ: Առաջնություն է մատակարարվում սառը ջրով, հեռախոսով, բնական գազով: Տունը երկհարկան է եւ մասնակի կահավորված: Գինը՝ ժամանակագրային: Չան. գահարել 447770, 536613, Ավեսա:
- Շատ վաճառվում է ճաշասենյակի կահույք «Դեյսա» գինը 300 դոլար, «Պարոլակ» կահույքի մեծածա. գինը 50 դոլար: Հեռ.՝ 645305:
- Վաճառվում է 4 սենյականոց բնակարան Պարոնյան փող.՝ քիվ 4, 5-րդ հարկ, վերանորոգված: Հեռ.՝ 522556:
- Վաճառվում է հայրենից անգլերենից, ռուսերենից բարձրագույնությամբ եւ հայերենով: Հեռ.՝ 429573:
- Վաճառվում է 1 սենյականոց բնակարան Բաղրամյան փողոցում, Գրողների հանրապետության, 9/4 հարկ, մասնական տնակ: Հեռ.՝ 733754:
- Վենեսիկի համայնքի քիվ 140 մուտք-մասնակալարեզր հայտարարում է 2-7 տարեկան երեխաների ընդունելություն: Գործում են տարբեր խմբակներ: Հասցե՝ Թումանյան 3, հեռ.՝ 56 30 60:
- Վաճառվում է 3 սենյականոց բնակարան Գայրաբի 97 շենք, բն. 42, 9/4 հեռ.՝ 262444: Գինը՝ 18.000 դոլար:

"FINCA" Բարեգործական հիմնադրամը հայտարարում է մրցույթ Ամիսական փոխառությունների բաժնի վարկային մասնագետի քափուր տեղի համար:

Դիմորդները ղեկ է ունենան

- բարձրագույն տնտեսագիտական կամ ֆինանսական կրթություն,
- երկու տարվա աշխատանքային փորձ սվալ բնագավառում
- սիրալիստեն անգլերեն լեզվին եւ համակարգչային (Word, Excel) ծրագրերին

Դիմումները ներկայացնել Ազաթնագեղոսի 2ա հասցեով մինչև ս.թ. հոկտեմբերի 11-ը: Մանրամասնությունների համար զանգահարել 58-48-63, 54-55-31/32 հեռախոսահամարներով:

Ազգ

Գործարարության աջակցության ծրագիր

«Ազգ» օրաթերթը եւ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը համատեղ ներկայացնում են Հայաստանի գործարարներին անվճար աջակցման ծրագիր:

Եթե դուք սեփականատեր եմ կամ ունեմ որեւէ քիզնես-առաջարկներ, սակայն Ձեզ հարկավոր են նոր գործընկերներ, ներդրողներ, խորհրդատուներ սեփական գործը զարգացնելու համար, ապա «Ազգ» օրաթերթի ինտերնետ տարբերակի բազմաազգար ընթերցողներին, 70-ից ավելի երկրներում կներկայացնենք Ձեր քիզնես-առաջարկները, որոնք հարկավոր է ուղարկել Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության կենտրոնական գրասենյակ Երեւան, Կոռյունի 19ա, 3-րդ հարկ, կամ «Ազգ» օրաթերթի խմբագրատն Երեւան, Հանրապետության 47, 3-րդ հարկ, սժօրինություն: ՀՀ-ի մարզերի գործարարները կարող են դիմել ՀՈԱԿ տեղական կառույցներին:

Բ. Գյունի - Նորիկ Գրիգորյան	3-28-57, ժամը 20-ից հետո
Բ. Արթուր - Մերուժան Պետրոսյան	5-24-84
Բ. Գորիս - Էդիկ Ասեփյանյան	2-05-25
Բ. Սիսիան - Լեւոն Ավագյան	43-26, 27-72
Բ. Վանաձոր - Ֆերիդանդ Հարոյան	4-29-67
Բ. Ալվարդի - Արա Թովմասյան	2-32-01
Բ. Մեփանավան - Վոլոդյա Մարտիրոսյան	2-21-39
Բ. Տաշիր - Արա Դեմիրճյան	2-23-69
Բ. Եղվարդ - Հրաչյա Կարապետյան	57-51-97
Բ. Հրազդան - Կարեն Մարգարյան	2-33-66
Բ. Իջևան - Հովիկ Հակոբջանյան	3-44-73
Բ. Արսաւա - Սամվել Սիմոնյան	2-05-77
Բ. Սեւան - Արսեն Երեւելյան	3-37-57
Բ. Չարենցավան - Անոն Ուրույան	4-23-93
Բ. Արմավիր - Գրիգոր Արսակյան	6-20-41
Գ. Մալիկա - Արմեն Մարգարյան	8-20, 8-05

Ուժադրություն

Քիզնես-առաջարկները հարկավոր է ներկայացնել անգլերեն լեզվով, 2-3 կոմպյուտերային էջերի սահմաններում, դիսկետով:

52 93 53

Ներկայացրե՛ք աշխարհին Ձեր հնարավորությունները Մե՛ր միջոցով

ՀԱՅԱԳՐՈՒՄԵՆԿ ԲԲԸ

Վաճառվում է Հայագրոմբանկի սեփականությունը հանդիսացող «Արզնի» հանքային ջրերի գործարանը

Երեանից 20 կմ հեռավորության վրա 5 հեկտար ընդհանուր մակերեսով գործարանը կարող է օրական թողարկել մինչև 25 հազար շիշ հանքային ջուր:

Այժմ գործարանը թողարկում է 0.5 և 0.330 լիտր տարողությամբ դոլիտիլենային բանկաներով, 0.5 և 1.5 լիտր տարողությամբ դոլիտիլենային շիշերով հանքային ջուր:

«Արզնի» ՀԱՅԱԳՐՈՒՄԵՆԿ ԲԲԸ

«Արզնի» հանքային ջուրը բարեար է ներգործում սրտանոթային համակարգի վրա: Խորհուրդ է տրվում օգտագործել սթամոսի ֆրոնիկ բորբոսումների, աղիների, լյարդի և ենթասամոսային զեղծի հիվանդությունների, ֆրոնիկ դանկրեախիտների դեղում:

«Արզնի» հանքային ջրի բաղադրության մեջ կան անիոններ (կլոր և այլն) և կատիոններ (նատրիում, կալցիում, մագնեզիում և այլն):

Առաջարկով շահագրգիռ բոլոր կազմակերպություններն ու անձինք կարող են դիմել «Հայագրոմբանկ» ԲԲԸ (Երեան, Խորենացի 7ա), 615 սենյակ, հեռախոս 53-54-71, 53-58-32:

Վաճառվում է Հայագրոմբանկի սեփականությունը հանդիսացող Եղվարդի համակցված կերտերի կոմբինատը

Երեանից 20 կմ հեռավորության վրա գտնվող Եղվարդի համակցված կերտերի կոմբինատը օրական կարող է արտադրել մինչև 35 տոննա ալյուր (բարձր, առաջին և երկրորդ ստակների), 15 տոննա համակցված կերտեր և ձավար (ծավալը ըստ դասվերի): Ձեռնարկության ընդհանուր տարածքը 75 հեկտար է: Կոմբինատն ունի երեք արտադրամաս և մինչև 23 հազար տոննա ցորենի մթերման օժտման: Ձեռնարկության տարածքով անցնում է երկաթուղի, որը հնարավոր կդարձնի արտադրանքի առաքումը ինչպես Հայաստանի տարածքներ, այնպես էլ հանրապետությունից դուրս: Արտադրանքը թողարկվում է 50 և 25 կգ-անոց դարակերով: Այսօր նաև 2 կգ փաթեթներով:

2002 թ. հուլիսի 1-ից Հայագրոմբանկի համակարգում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց ժամկետային ավանդների համար, կառավարվող սոկոսների վճարման հաճախականությունից և ավանդի գումարի մեծությունից, սահմանվում են հետևյալ **սարեկան** սոկոսադրույթները:

ՀԱՅԱԳՐՈՒՄԵՆԿ ԲԲԸ 5000 ԱՄՆ ԴՈՒՍՐ ԵՒ ԱՎԵԼԻ ԿԱՆԽԻԿ ՄՈՒՏԱԳՐՎԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԻ ՓՈՒՍՏԱՑՈՒՄԸ ԻՐԱՎԱՆԱՑՈՒՄ Է ԱՆՎՃԱՐ

Անճախադեղ առաջարկ

Դրամական փոխանցումներ իրականացնող հաճախորդներին առավել բարենպաստ դայմաններ առաջարկելու նպատակով ս.թ. հուլիսի 01-ից «Հայագրոմբանկ» ԲԲԸ ոչ միայն բավականաչափ իջեցրել է դրամական փոխանցումների գանձվող միջնորդավճարները, այլ նաև ներդրել է փոխանցումներ իրականացնելու **անվճար** տարբերակ, որի ելքայինը կախանում է նրանում, որ բոլոր ֆիզիկական կամ իրավաբանական այն անձինք, ովքեր «Հայագրոմբանկ» ԲԲԸ միջոցով կփոխանցեն 5000 ԱՄՆ դոլար և ավելի գումար, փոխանցումը կիրականացնեն **անվճար**: Պետք է նշել, որ վերը նշվածը վերաբերում է միայն **կանխիկ** մուտքագրված 5000 ԱՄՆ դոլար և ավելի գումարների փոխանցմանը:

«Հայագրոմբանկ» ԲԲԸ վաճառում է իր սեփականությունը հանդիսացող հետևյալ անշարժ գույքը

Դ/Գ	Գրանցման հասցե (վայրը)
1	Ի Երեան, Քանախո, I նրբ. 35 տուն II հարկանի առանձնատուն 140 մ ² մակերեսով, 600 մ ³ հողամաս
2	Ի Երեան Մ Գուրու փող. 43 II հարկանի առանձնատուն 0.0253 հա հողամաս, 250 մ ² մակերեսով
3	Արզնու հանքային ջրերի գործարան
4	Ի Երեան, Նուբարաբենի 2/1 (կից խանութ) 0.0206 հա հողամաս, 88.41 մ ² մակերեսով
5	Ի Երեան, գյուղ Հաղթանակ, խճուղի 7 ալյուստեղծարարություն
6	Ի Հրազդան, Երեանյան խճուղի, ալյուստեղծարարություն, ադմինիստրատիվ ենթ, 430մ ² մակերեսով, 2.2 հա տարածքով
7	Ի Ջերմուկ, Առողջարան, 10 հարկանի, (կիսակառույց), 20200 մ ² մակերեսով, 2 հա տարածքով
8	Ի Երեան, Արաբկեր փ.37/ 7 հանրակացարան 840 մ ² մակերեսով
9	Ամալիի մարզ, գյուղ Մեծավան ադմինիստրատիվ ենթ, 5835 մ ² մակերեսով, 0.25 հա հողամասով
10	Ի Գավառ, «Աար» ԲԲԸ մեխանիկական գործարան
11	Ի Ծաղկաձոր, մանկական ճամբար (կիսակառույց) 1900 մ ² մակերեսով, 2 հա հողամասով

Առաջարկով շահագրգիռ անձինք և կազմակերպությունները կարող են դիմել Հայագրոմբանկ ԲԲԸ (Երեան, Խորենացի 7ա) 615 սենյակ
Հեռ. 53-54-71, 53-58-32

50 միլիոն ՀՀ դրամից և 100 հազար ԱՄՆ դոլարից ավելի գումարների ժամկետային ավանդների ընդունումը և սոկոսադրույթների սահմանումը իրականացվում է յուրաքանչյուր առանձին դեղում համաձայնեցնելով Հայագրոմբանկի վարչության նախագահի հետ:

Ժամկետային ամող ավանդների ներգրավումը, սոկոսադրույթների և սոկոսադրման այլ դայմանների սահմանումը իրականացվում է բացառապես համաձայնեցնելով վարչության նախագահի հետ:

8 տարեանց ավանդների համար սահմանված է 3% տարեկան սոկոսադրույթ:

ՀՀ դրամով ավանդների նվազագույն չափը՝ 50 000 դրամ է, ԱՄՆ դոլարով ավանդների նվազագույն չափը՝ 100 դոլար:

Ժամկետային ավանդներ

30 օր ժամկետով		
Տոկոսների վճարման հաճախականությունը	ՀՀ դրամով	ԱՄՆ դոլարով
	մինչև 50.0 մլն	մինչև 100.0 հազ.
Ամսական	11.0	8.0
90 օր ժամկետով		
Տոկոսների վճարման հաճախականությունը	ՀՀ դրամով	ԱՄՆ դոլարով
	մինչև 50.0 մլն	մինչև 100.0 հազ.
Ամսական	12.0	8.5
Ժամկետի վերջում	12.5	9.0
180 օր ժամկետով		
Տոկոսների վճարման հաճախականությունը	ՀՀ դրամով	ԱՄՆ դոլարով
	մինչև 50.0 մլն	մինչև 100.0 հազ.
Ամսական	13.0	9.5
Ժամկետի վերջում	13.5	10.0
270 օր ժամկետով		
Տոկոսների վճարման հաճախականությունը	ՀՀ դրամով	ԱՄՆ դոլարով
	մինչև 50.0 մլն	մինչև 100.0 հազ.
Ամսական	14.0	9.0
Ժամկետի վերջում	14.5	9.5
360 օր ժամկետով		
Տոկոսների վճարման հաճախականությունը	ՀՀ դրամով	ԱՄՆ դոլարով
	մինչև 50.0 մլն	մինչև 100.0 հազ.
Ամսական	14.5	8.0
Ժամկետի վերջում	15.0	8.5